

Ortaokul Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ve Benlik Algılarının İncelenmesi

Ramin ALİYEV (*)

Erhan TUNÇ (**)

Öz: Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri ile benlik algısı puanları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelendiği bu araştırmanın çalışma grubu, Diyarbakır il merkezindeki özel ve devlet ortaokulu türündeki okullarda öğrenim görmek olan 146'sı kız ve 123'ü erkek olmak üzere toplam 269 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, ergenlerin algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemede Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ) ve benlik algısını belirlemede Offer Benlik İmgesi Ölçeği (OBİO) kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde İki Yönlü MANOVA ve t testi ve korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Bulgular; algılanan sosyal destek puanlarıyla benlik algısı puanlarının anlamlı derecede ilişkili olduğunu, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, okul türü, cinsiyet, algılanan başarı düzeyine göre anlamlı farklılaşmalar olduğu ancak anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve algılanan gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmalar olmadığı görülmüştür. Bulgular, alan yazın ışığında tartışılmış ve alanda çalışanlar ile yeni yapılacak çalışmalara ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Sosyal Destek, Benlik Algısı, Ergenler

An Investigation of Perceived Social Support Level and Self Image of Secondary School Students

Abstract: The work group of the study, in which scores' of perceived social support level of secondary school students and perceived self image scores are investigated in terms of certain variables, is comprised of 269 students, and 146 of which are girls and 123 of which are boys who study in private and public schools in the city center of Diyarbakır. In this study, as a data collection tool personal information form, prepared by the researcher, Perceived Social Support Survey (PSSS)- to identify the adolescents' perceived social support level, Self Image Survey (SIS) - to identify the self image- were used. Two way MANOVA, t test, and correlation techniques were used in the statistical analysis of data. Findings showed that perceived social support and perception of self image scores are significantly correlated, there are significant differences in the class level, school type, gender in terms of perceived success rate, but no significant differences were observed in terms of parents' educational status, the number of the siblings, perceived income level. Findings were discussed within the light of literature and suggestions were given to the ones working in the topic and new studies to be performed.

Keywords: Perceived Social Support, Perception of Self- Image, Adolescents

*) Yrd.Doç.Dr., Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü (e-posta: aliyevus@gmail.com)

**)Yrd.Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü (e-posta: erhantunc25@gmail.com)

Makale Geliş Tarihi: 01.03.2016
Makale Kabul Tarihi: 22.05.2017

I. Giriş

İnsanoğlu dünyaya geldiği andan başlayarak yaşamının son anına kadar içinde bulunduğu toplum fertlerinin onay ve desteğini alma ihtiyacı hisseder. Onaylanmak ve destek görmek bireyi yaşama tutan temel unsurlardandır. İnsan en mutlu anında olduğu kadar en sıkıntılı anında da içinde bulunduğu toplumu oluşturan ailesinin, arkadaşlarının, öğretmenlerinin ve diğer kişilerin desteğine ihtiyaç duyar. Sosyal desteğin bireylerin yaşantısında önemli bir etkisinin olduğu ve destekleyici sosyal ağlara sahip, yakın kişisel ilişkiler kurabilen bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığının bundan olumlu etkilendiği düşünülmektedir (Ateş, 2012).

Literatürde sosyal desteği oluşturan faktörlerin neler olduğu konusunda bir anlaşmanın olmaması, değişik araştırmacıların sosyal destek ihtiyacının değişik boyutlarına vurgu yapmalarına sebep olmuştur. Bu durum ilgili kavramın tanımında farklılıklar ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Cobb (1976), sosyal desteği bireyin ilgilenildiğini, sevildiğini sayıldığını ve karşılıklı bağılıklardan oluşan bir sosyal ilişki ağının üyesi olduğunu hissetmesini sağlayan bilgi olarak tanımlarken, Walker ve arkadaşları (1977), bireylerin sosyal kimliklerini olumlu yönde etkileyen ve kişisel ilişkiler sayesinde aldıkları duygusal destek, maddi yardım ve hizmetler ile aldıkları bilgi ve kurulan yeni sosyal ilişkiler olarak tanımlamışlardır (Yardımcı, 2007).

Algılanan sosyal destek, bireyin diğerleri ile güvenilir bağlar olduğuna ve desteği sağlayacağına dair bilişsel algılamasıdır. Diğerlerinden elde edebildiği sevgi, saygı ve sosyal bağlanmanın subjektif bilişsel değerlendirmesidir. Algılanan sosyal destek, bizim değer verildiğimizi ve sevildiğimizi hissetmemizi ve önemli diğerleri ile ilişkilerimizde iyi olduğumuzu hissetmemizi içerir (Oktan, 2005). Bir başka deyişle algılanan sosyal destek ilişkiden sağlanan doyumdur.

Algılanan destek bireylerin yaşamlarının çeşitli rol alanlarında geliştirdikleri kendilerine değer verildiği, özen gösterildiği, gereksinme duyduklarında başvurabilecekleri insanların bulunduğu, sahip oldukları ilişkilerde tatmin oldukları inancını işaret eden genel bir kanıdır (Karadağ, 2007). Sosyal destek ihtiyacı ve ulaşılabilirliği, kişinin sosyal yaşamı boyunca değişmekte ve birçok olay tarafından etkilenmektedir. Sosyal desteğin birey tarafından olumlu olarak algılanması ve kullanılması için belli şeyler mevcut olmalıdır. Kişi sosyal destek için ihtiyaç algılamalıdır. Desteğin ulaşılabilirliğini algılamalıdır. Desteği nasıl kullanacağını bilmelidir. Görüldüğü gibi pek çok faktör kişinin sosyal desteği kullanmasını etkilemektedir. Kişinin destek ihtiyacı, sosyal desteği istemesi ve kullanmaya başlaması kişinin algılamasını etkilemektedir (Bruhn ve Philips, 1984).

Alanyazında algılanan sosyal destekle benlik saygısının ilişkili olduğu bulunmuştur. Örneğin Tayşi (2000) algılanan desteğin kişinin kendini yeterli ve başarılı hissetme olanağını yakalayarak, yetenekleri geliştirmesine ve sağlıklı benlik algısı oluşturmaya yardım ettiğini belirtmiştir. Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonucu

benliğini kabul etmesi ve benliğinden memnun olması şeklinde tanımlanmaktadır (Eriş ve İkiz, 2013). Rosenberg (1965), benlik saygısını bireyin kendisine karşı olan tutumu olarak tanımlamaktadır. Ona göre benlik saygısı, bireyin kendini değerlendirmesinin sonucunda oluşmaktadır. Bireyin kendine ilişkin değerlendirmeleri sonucunda ulaştığı yargı, benlik saygısının düzeyi için belirleyici olmaktadır. Benlik saygısı, bireyin benlik kavramına ilişkin ulaştığı değerlilik yargısıdır.

Benlik saygısı kavramı, bireyin gelişimle birlikte bedensel özelliklerindeki değişimleri kabul etmesi, yaşlılarıyla derin ilişkiler kurabilmesi, bir mesleğe ve aile yaşantısına hazırlanmasını sağlayan bir kavramdır. Ben kimim sorusunun sorulduğu ergenlik döneminde anlam kazanan bir kavramdır ve bireyin bu dönemde kendine değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benliğini beğeni durumudur (Rosenberg, 1989). Bu nedenle benlik saygısı bireyin kendini verdiği değeri ve duyduğu saygıyı ifade ettiği söylenebilir.

Kuzgun (2002)'a göre benlik saygısı, "bireyin gerçek benliği ile ideal benliği arasındaki farkı değerlendirmesidir." Yani bireyin olmak istediği hali ile mevcut durumunun farkı benlik saygısının düzeyini gösterir. Bireyin kendini değerlendirmesinde bu farkla karşılaşması kaçınılmazdır, o yüzden durum normal karşılanmalıdır. Burada önemli olan bireyin gerçekliği ile ideal benliği arasındaki farkın fazla olmamasıdır. Bireyin ulaşmak istediği benlik ile sahip olduğu benlik arasında fark fazla ise birey benlik imgesinden hoşnut olmayacağı ve bu durumun onun benlik saygısını düşürerek iç gerilmeye ve çatışmaya neden olacağı söylenebilir.

Sullivan, benlik saygısı için erken aile yaşantılarına önem verirken, kendini açıklama ve düzeltmeye yeni fırsatlar veren ergenlik öncesi ve ergenlik döneminin rolünü vurgulamaktadır. Bu dönemlerde, kişisel değerlere ve toplumsal değerlendirmeye akran ilişkileri eşlik eder. Kişinin bu dönemlerde ana babadan çok akranlar tarafından onaylanma gereksinimi vardır ve "ayna" görevini akranlar yapmaktadırlar. Sullivan'a göre ergenlik dönemi başarılı bir uzlaşma ile sonuçlandıysa birey bu dönemden her türlü koşula yetecek benlik saygısı edinerek çıkmaktadır. Bu kazanılan benlik saygısı başkalarına saygıyı ve kişisel özellikleri toplumsal düzene uydurarak, kişisel girişimciliği de beraberinde getirecektir (Akt: Yılmaz, 2000).

II. Ergenlik Döneminde Algılanan Sosyal Destek ve Benlik Saygısı

Aile ve arkadaşlardan sağlanan sosyal desteğin benlik saygısı üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu gösteren pek çok araştırma bulunmaktadır (Lacković - Grgin ve Deković, 1994; Franco ve Levitt, 1998; Akt. Saygın ve Arslan, 2009). Ergenin davranışlarının şekillenmesinde sosyal çevresinin etkisi büyüktür. Ergenlik bireyin çevre ve aile desteğini hissetmeye en çok ihtiyacı olan dönemdir (Arslan, 2009).

Ergenlikte arkadaş desteğinin önemi artmaktadır. Arkadaş desteği kişinin yeterli ve başarılı hissetmesini sağlayan yetenekleri geliştirmesine ve yüksek benlik saygısı oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Arkadaş desteği etkili baş etme stratejileri geliştirmesini sağlayarak hem arkadaşlardan hem de ailelerden sosyal destek almayı sağlar (Turner, 1999; Çevik ve Atıcı, 2009).

Sosyal destekle ilgili araştırma konularından biri de, kız ve erkeklere verilen sosyal desteğin türü ve algılama biçimleridir. Konuyla ilgili çalışmalarda, erkeklere daha çok duygusal destek verilme eğilimi olduğu (Schmidt ve ark. 2006), kızların ergenlik süresince daha çok sosyal destek algıladıkları (Lopez ve ark. 2002) ve sosyal desteğin olumlu etkilerinin kızlar için daha önemli olduğu kaydedilmiştir (Lopez ve ark. 2002). Legault ve arkadaşları (2006) ise yaptıkları çalışmada, günümüzde ön erinlik çağındaki bireylerin en önemli akademik problemlerinden birisinin akademik etkinliklere ilişkin güdülenme eksikliği olduğu sonucuna varmışlardır. Araştırmacılar öğretmenler, anne baba ve arkadaşlara ilişkin sosyal destek algılarının ve öğretmenlere ilişkin özerklik desteği algılarının, akademik güdülenme yokluğunun dört boyutu olan görev değeri, yeteneğe olan inanç, görevin özellikleri ve cabaya olan inançla olumsuz olarak ilişkili olduğunu saptamışlardır. Wentzel (1998) akademik güdülenme değişkenlerinden okula karşı ilgi, sınıfa karşı ilgi ve sorumluluk almanın sosyal destekle birlikte arttığını bulmuştur (Akt. Kapıkıran ve Özgüngör, 2009).

Aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ergenlerin sosyolojik ve psikolojik sorunlarının önlenmesinde, çözümlenmesinde, zor durumlarla başa çıkabilmesinde, ruh sağlığını koruyabilmesinde ve akademik başarılarının yükseltilmesinde güçlü bir kaynak olarak da yer almaktadır (Cutrona ve ark 1994). Bunun yanında Çuhadaroğlu (1986) ergenlik döneminde benlik saygısının, ergenin yaşantılarına, içinde bulunduğu aileye ve sosyal ortama göre azalma veya çoğalma gösterebileceğini belirtmektedir. Benzer şekilde Yörükoğlu (1998) da benlik kavramının ergenlik çağında sürekli iniş çıkışlar ve dalgalanmalar gösterdiğini belirtmiştir.

Aile ve arkadaşları tarafından desteklenen ergenler, birçok açıdan olumlu özelliklere sahip olmakta, daha az depresyon ve anksiyete yaşamakta, daha az fiziksel semptom deneyimlemekte, yüksek benlik saygısı ve güçlü bağımsızlık sistemine sahip olmaktadır (Ross ve ark 1999). Ergenlikte, ana babalar ve arkadaşlardan alınan sosyal destek benlik saygısının gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Sosyal destek, ergenin olumsuz kişilik geliştirmesinde rol oynayabilecek kişilere karşı koruyucu bir etki yaratarak, ergenin kimliğini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Ergen, aile ve arkadaşlardan sağlanan destekle benlik saygısını geliştirir ve kendini güvende hisseder. Böylece arkadaş desteğinin ergenin çevre üzerinde kontrol sağlamasında da etkili olduğu vurgulanmaktadır (Huurre, Kamulainen ve Aro, 1999; Akt. Çevik ve Atıcı, 2009).

Özsaygı ile anne, baba davranışları arasındaki ilişkiyi ortaokul düzeyinde 61 kız ile 62 erkek öğrenci üzerinde inceleyen (Grove, 1980; Akt. Güngör, 1989) anne babaların davranışları ile kız ve erkek çocukların özsaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, annenin cezalandırıcı, denetimsel nitelikli davranışları ile kızların özsaygıları arasında olumlu bir ilişki, ayrıca babanın destekleyici türden davranışları ile erkeklerin özsaygısı arasında olumlu bir ilişki; anne babanın reddedici ve koruyucu davranışlarının ise olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

Yukarıda görüldüğü gibi algılanan sosyal destek ile benlik algısıyla ilgili alan yazın incelenmiş ve bu çalışmada, "Diyarbakır ili merkez ilçelerine bağlı devlet ve özel ortaokullarında öğrenime devam etmekte olan öğrencilerin algılanan sosyal destek

düzeyleri ve benlik algısı düzeyleri arasındaki ilişki bazı değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” problemine bağlı olarak aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri ve benlik algısı puanları; sınıf düzeyi, cinsiyet, öğrenim gördükleri okul türü (özel okul, devlet okulu), ana-babanın eğitim düzeyi, kardeş sayısı, algılanan başarı düzeyi ve algılanan sosyo-ekonomik düzeye göre anlamlı derecede farklılaşmakta mıdır?

2. Öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleriyle benlik algısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

III.Yöntem

Bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde desenlenmiş betimsel bir araştırmadır. Evren ve Örneklem: Diyarbakır ili, merkez ilçelerine bağlı devlet ve özel ortaokullarında, 2014–2015 Öğretim yılında öğrenime devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırma örneklemini, seçkisiz yöntem kullanılarak 2014–2015 Öğretim yılında Diyarbakır iline bağlı devlet ve özel ortaokullarında öğrenime devam eden 269 öğrenciden oluşmaktadır.

IV. Veri toplama araçları

A. Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ-R)

Yıldırım (2004), tarafından geliştirilmiş olan Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ) bireyin ailesinden, arkadaş ve öğretmenlerinden, kurum ve kuruluşlarıyla içinde yaşadığı toplumdan elde ettiği sosyal destek düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu amaçla, 1995 yılından itibaren geliştirilmeye başlanan ASDÖ istatistiksel yollarla sınanmıştır. Ölçeği cevaplandırılan birey ölçeğin ‘ailem, arkadaşlarım ve öğretmenlerim’ üç alt ölçek boyutunda tepkide bulunmaktadır. Tepkiler üçlü derecelendirme biçiminde verilmektedir (Hiç Uygun Değil=1, Kısmen Uygun=2, Oldukça Uygun=3). Ölçek maddelerinin 47’si olumlu 3’ü olumsuz ifade seklindedir. Olumsuz ifadeler sırasıyla ailem, arkadaşlarım ve öğretmenlerim alt boyutuna ait 17., 29. ve 44. maddelerdir. Olumsuz ifadelerin puanlanması tersine çevrilerek yapılmaktadır. Alt ölçeklerden elde edilen puanların toplanmasıyla bireyin genel sosyal destek düzeyine ilişkin bir tek puan elde edilmektedir (Yıldırım,1997).

B. Offer Benlik İmgesi Ölçeği

Araştırmada, bireylerin benlik algılarını belirlemek için Offer, Ostrov, Howard ve Dolan tarafından 1962’de geliştirilen, Türkiye uyarlaması Özbay, Şahin, Hıncal, Güngör, Kılıç, Mavili-Aktaş, Aybaş ve Göka (1991) tarafından yapılan 99 soru, 11 alt ölçekten (5 alt boyut) oluşan Offer Benlik İmgesi Ölçeği (Offer Self-İmage Questionnaire - O.S.I.Q.) kullanılmıştır. Önceleri ergenlik dönemiyle ilgili “normal”leri araştırmak için A.B.D.’de kullanılmıştır. Daha sonra, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu 10 ülkede yapılan araştırmada, ölçeğin uluslararası formu geliştirilmiştir Offer Benlik İmgesi Ölçeği; Psikolojik Benlik (Dürtü Kontrolü, Duygu Düzeyi, Beden İmgesi), Sosyal

Benlik (Sosyal ilişkiler, Mesleki ve Eğitimsel Amaçlar, Bireysel Değerler), Cinsel Benlik (Cinsel Tutumlar), Ailesel Benlik (Aile ilişkileri) ve Uyumsal Benlik (Çevre Uyumlu, Başatme Gücü, Ruh Sağlığı) gibi 11 alt ölçeği kapsayan 5 alt boyutlu ölçektir (Çuhadaroğlu ve ark., 1993).

Ergenler her maddeye kendilerini tanımlama derecesine göre 'çok iyi'den başlayarak 'hiç'e kadar giden 6 seçenektan birini işaretleyerek yanıt verirler. Ölçekteki maddelerinin 44'ü olumlu, 55'i de olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Aşağıda, alt ölçeklere göre tersine (revers) puanlanması gereken maddeler verilmiştir. Ölçeğin 99 maddelik formunda gerekli tersine çevrilmeler yapıldıktan sonra toplam puanın 300'ün üstünde olması olumsuz bir benlik imgesine sahip olduğunu göstermektedir (Çuhadaroğlu ve ark., 1993).

V. Bulgular

Bu bölümde veri toplama araçları olarak kullanılan Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin; psikolojik, sosyal, cinsel, ailesel, uyumsal benlik alt boyutlarıyla ölçeğin toplamından elde edilen genel benlik puanları ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin; Aileden, Arkadaşlardan ve Öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeyine ilişkin puanlarla ölçeğin toplamından elde edilen sosyal destek düzeyine ilişkin puanların; cinsiyet, öğrenim gördükleri okul türü, sınıf düzeyi, ana-babanın eğitim düzeyi, kardeş sayısı, algılanan başarı düzeyi ve algılanan sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenler açısından farklılaşma gösterip göstermediğiyle ilgili bulgulara yer verilmiştir.

1.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve MANOVA puanları

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	5.sınıf (A) (n=60) X	6.sınıf (B) (n=93) X	7.sınıf (C) (n=39) X	8.sınıf (D) (n=77) X	F	p.	Anlamlı Fark
Psikolojik Benlik	86.24	83.18	85.87	74.41	5.187	.00*	D<A,B,C,
Sosyal Benlik	71.18	64.93	74.90	57.67	11.82	.00*	A>B,D; B>D; C>B,D
Cinsel Benlik	31.44	33.44	33.48	33.35	1.31	.26	-
Ailesel Benlik	59.95	55.34	56.77	51.95	2.91	.03*	A>D
Uyumsal Benlik	89.00	80.31	87.30	75.99	6.11	.00*	A,C>B,D
Genel Benlik	337.82	317.22	338.35	293.40	7.38	.00*	A,C>B,D
Aileden ASD	27.15	26.65	31.17	29.56	8.22	.00*	D,C>A,B
Arkadaşlardan ASD	18.72	19.53	21.90	18.39	3.85	.01*	C>A,B,D
Öğretmenlerinden ASD	22.51	21.55	26.70	24.22	7.43	.00*	C>A,B; D>B
Genel ASD	68.39	67.74	79.78	72.18	8.54	.00*	C>A,B,D; D>A

*p<.05

Tablo 1. incelendiğinde; öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin psikolojik, sosyal, ailesel, uyumsal benlik alt boyutları ile ölçeğin toplamından elde edilen genel benlik puanları ile Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin aileden, arkadaşlardan ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeyi ile

ölçeğin toplamından elde edilen algılanan sosyal destek düzeyine ilişkin puanların anlamlı derece farklılaştığı görülmektedir. Ancak Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin cinsel benlik puanlarının anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmektedir. Farkın anlamlı çıktığı sonuçlar üzerinde farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla post-hoc testlerinden Scheffe testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar tabloda belirtilmiştir.

2.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve T testi değerleri:

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	K (n= 146) X	E (n= 123) X	F	p.
Psikolojik Benlik	83.21	81.63	.52	.471
Sosyal Benlik	65.57	68.77	2.86	.092
Cinsel Benlik	34.54	31.32	15.02	.000*
Ailesel Benlik	55.74	56.27	.08	.777
Uyumsal Benlik	82.19	84.11	.70	.401
Genel Benlik	321.27	322.12	.01	.903
Aileden ASD	28.64	28.62	.00	.981
Arkadaşlardan ASD	18.81	20.46	7.07	.008*
Öğretmenlerden ASD	22.86	24.63	5.59	.019*
Genel ASD	70.32	73.72	4.42	.037*

*p< .05

Tablo 2. incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin cinsel benlik alt boyutunda kızlar lehine, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin arkadaşlardan algılanan, öğretmenlerden algılanan sosyal destek alt ölçekleri ve ölçeğin toplamından elde edilen puanlar açısından da erkekler lehine anlamlı derecede farklılaşmalar olduğu görülmektedir.

3.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul Türüne Göre ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve T testi değerleri:

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	Devlet okulu (n= 189) X	Özel okul (n= 80) X	F	p.
Psikolojik Benlik	77.03	87.82	9.51	.00*
Sosyal Benlik	63.02	71.32	7.55	.00*
Cinsel Benlik	33.28	32.58	.28	.59
Ailesel Benlik	50.90	61.11	11.95	.00*
Uyumsal Benlik	79.66	86.64	3.66	.05
Genel Benlik	303.91	339.48	10.08	.00*
Aileden ASD	27.55	29.72	4.00	.04*
Arkadaşlardan ASD	19.88	19.39	.24	.62
Öğretmenlerinden ASD	24.06	23.44	.26	.60
Genel ASD	71.49	72.55	.17	.68

*p< .05

Tablo 3. incelendiğinde öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin psikolojik benlik, sosyal benlik, ailesel benlik ve ölçeğin toplamından elde edilen puanlar ile Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin aileden algılanan sosyal destek alt ölçeğinden elde edilen puanlar arasında özel okulda öğrenim görenler lehine anlamlı derecede farklılaşmalar olduğu, ölçeklerin diğer alt ölçek ve alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında anlamlı derecede farklılaşmalar olmadığı görülmüştür.

4.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine göre Ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve MANOVA puanları

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	Okur-yazar değil (A) (n=64)	İlkokul mezunu (B) (n=60)	Ortaokul mezunu (C) (n=39)	Lise mezunu (D) (n=55)	Üniversite mezunu (E) (n=51)	F	p.	Anlamlı Fark
Psikolojik Benlik	84,68	85,79	81,23	81,76	78,66	,78	,53	
Sosyal Benlik	70,91	68,37	70,79	65,09	60,68	1,86	,11	
Cinsel Benlik	32,05	32,42	32,72	33,20	34,26	,38	,82	
Ailesel Benlik	59,20	57,84	59,79	53,41	49,79	1,87	,11	
Uyumsal Benlik	86,42	85,45	84,42	81,57	77,90	,79	,53	
Genel Benlik	333,27	329,88	328,96	315,06	301,31	1,24	,29	
Aileden ASD	30,22	28,70	29,37	28,03	26,84	1,40	,23	
Arkadaşlardan ASD	21,00	20,18	19,99	19,87	17,12	2,45	,04*	E<A,B,C,D
Öğretmenlerinden ASD	24,03	23,56	23,57	25,32	22,26	1,61	,17	
Genel ASD	75,26	72,45	72,94	73,23	66,23	2,15	,07	

*p< .05

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin arkadaşlarından algılanan sosyal destek alt ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı derecede farklılaşma olduğu; ölçeklere ait diğer alt ölçeklerden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Anlamlı derecede farklılaşmanın olduğu arkadaşlarından algılanan sosyal destek puanları üzerinde farklılaşmanın kaynağını belirlemek amacıyla Post-Hoc testlerinden Sheffe testi yapılmış bu farkın; annesi üniversite mezunu olanlarla, diğer gruplar arasında olduğu görülmüştür.

5.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrencilerin babalarının eğitim düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyine göre Ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve MANOVA puanları

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	Okur-yazar değil (A) (n=14) X	İlkokul mezunu (B) (n=48) X	Ortaokul mezunu (C) (n=50) X	Lise mezunu (D) (n=79) X	Üniversite mezunu (E) (n=78) X	F	p.
Psikolojik Benlik	87,00	78,65	84,64	81,89	79,95	1,07	,36
Sosyal Benlik	68,32	66,01	67,37	66,22	67,94	,17	,95
Cinsel Benlik	30,34	34,21	31,90	33,90	34,30	1,61	,17
Ailesel Benlik	61,52	53,18	56,33	54,20	54,79	,97	,42
Uyuşsal Benlik	91,59	80,38	83,28	81,30	79,21	1,19	,31
Genel Benlik	338,78	312,45	323,54	317,52	316,20	,67	,60
Aileden ASD	28,83	28,51	29,34	27,64	28,84	,83	,50
Arkadaşlardan ASD	17,14	18,79	20,60	20,39	21,25	1,96	,10
Öğretmenlerinden ASD	25,23	23,23	25,07	21,82	23,38	2,38	,05
Genel ASD	71,22	70,54	75,02	69,86	73,48	1,53	,19

*p< .05

Tablo 5 incelendiğinde; öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Offer Benlik Ölçeği ve alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

6.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrencilerin kardeş sayısına göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin kardeş sayılarına göre Ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve T testi değerleri:

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	1-3 kardeş (n=141) X	3+ kardeş (n=128) X	F	p.
Psikolojik Benlik	81,22	83,63	,80	,37
Sosyal Benlik	64,67	69,67	4,60	,03*
Cinsel Benlik	33,58	32,28	1,61	,20
Ailesel Benlik	55,60	56,41	,12	,72
Uyuşsal Benlik	82,92	83,38	,02	,87
Genel Benlik	318,00	325,39	,73	,39
Aileden ASD	28,93	28,34	,49	,48
Arkadaşlardan ASD	19,53	19,74	,08	,77
Öğretmenlerinden ASD	24,09	23,41	,53	,46
Genel ASD	72,55	71,50	,27	,59

*p< .05

Tablo 6. incelendiğinde; öğrencilerin kardeş sayılarına göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin sosyal benlik alt boyutunda kardeş sayısı 3'ten fazla olanlar lehine anlamlı farklılaşma olduğu, ancak ölçeğin diğer alt boyutlarında ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında anlamlı derecede farklılaşma olmadığı görülmüştür.

7.Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrencilerin algıladıkları başarı düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Algıladıkları Başarı Düzeylerine Göre Ölçeklerden aldıkları puanlara ait ortalama ve MANOVA puanları

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	Yüksek (A) (n=67) X	Orta (B) (n=102) X	Düşük (C) (n=100) X	F	p.	Anlamlı Fark
Psikolojik Benlik	91,855	82,099	73,330	9,187	,000*	A,B>C ; A>B
Sosyal Benlik	74,222	66,373	60,929	5,263	,006*	A,B>C ; A>B
Cinsel Benlik	34,850	31,715	32,237	,787	,456	
Ailesel Benlik	59,920	56,670	51,439	4,006	,019*	A,B>C ; A>B
Uyumsal Benlik	85,793	86,479	77,193	7,253	,001*	A,B>C
Genel Benlik	346,639	323,337	295,128	8,527	,000*	A,B>C ; A>B
Aileden ASD	31,285	28,006	26,621	3,643	,028*	A>C
Arkadaşlardan ASD	21,802	19,145	17,966	3,064	,048*	A>C
Öğretmenlerinden ASD	24,089	24,186	22,979	1,136	,323	
Genel ASD	77,176	71,337	67,566	3,586	,029*	A,B>C ; A>B

*p< .05

Tablo 7. incelendiğinde öğrencilerin algıladıkları başarı düzeylerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin psikolojik, sosyal, ailesel, uyumsal benlik alt boyutları ile ölçeğin toplamından elde edilen genel benlik puanları ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek düzeyi ile ölçeğin toplamından elde edilen algılanan sosyal destek düzeyine ilişkin puanlar arasında anlamlı derece farklılaşma olduğu görülmektedir. Ancak Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin cinsel benlik puanlarının ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin öğretmenlerinden algıladıkları destek düzeylerine ilişkin puanlar arasında anlamlı derecede farklılaşma olmadığı görülmektedir. Farkın anlamlı çıktığı sonuçlarda, farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla post-hoc testlerinden Scheffe testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar tabloda belirtilmiştir.

8. Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nden aldıkları puanların öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyine göre farklılaşma gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre aldıkları puanlara ait ortalama ve MANOVA puanları

Alt Boyutlar/Alt Ölçekler	Yüksek (A) (n=99) X	Orta (B) (n=115) X	Düşük (C) (n=55) X	F	p.
Psikolojik Benlik	85,94	82,69	78,65	1,52	,22
Sosyal Benlik	68,36	67,42	65,73	,26	,76
Cinsel Benlik	34,56	33,37	30,86	2,78	,06
Ailesel Benlik	59,57	55,88	52,57	2,06	,12
Uyumsal Benlik	84,44	82,18	82,84	,30	,74
Genel Benlik	332,88	321,55	310,66	1,42	,24
Aileden ASD	29,56	29,13	27,21	1,90	,15
Arkadaşlardan ASD	20,25	18,93	19,72	1,61	,20
Öğretmenlerinden ASD	24,36	24,12	22,75	,76	,46
Genel ASD	74,19	72,19	69,69	1,06	,34

*p< .05

Tablo 8 incelendiğinde; öğrencilerin ailelerin gelir düzeyine göre Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Offer Benlik Ölçeği ve alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

9. Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeği ile Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin toplamından ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyle ilgili değerler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin ölçeklerin toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki ilişkiye ait korelasyon değerleri

		Psikolojik benlik	Sosyal benlik	Cinsel benlik	Ailesel benlik	Uyumsal benlik	Toplam benlik	Aile desteği	Arkadaş desteği	Öğretmen desteği	Algılanan sosyal destek
O.B.İ.Ö. ALT BOYUTLARI	Psikolojik benlik	1,634**	,034	,635**	,703**	,873**	,380**	,237**	,294**	,379**	
	Sosyal benlik		1	-,093	,652**	,696**	,847**	,308**	,214**	,281**	,335**
	Cinsel benlik			1	-,128*	-,112	,031	,013	,084	,090	,078
	Ailesel benlik				1	,664**	,830**	,411**	,130*	,195**	,307**
	Uyumsal benlik					1	,884**	,322**	,196**	,263**	,326**
	Toplam benlik						1	,412**	,237**	,312**	,400**
A.S.D. ÖLÇEĞİ ALT TESTLERİ	Aile desteği							1	,371**	,582**	,817**
	Arkadaş desteği								1	,442**	,725**
	Öğretmen desteği									1	,862**
	Algılanan sosyal destek										1

** p<0.01 * p<0.05

Tablo 9. incelendiğinde; öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından (cinsel benlik alt ölçeği hariç) elde edilen puanlarla Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin toplamından ve alt testlerinden elde edilen puanlar arasında anlamlı derecede ilişkiler olduğu görülmektedir. Ölçeklerin toplamından elde edilen puanlar arasında pozitif yönlü orta derecede anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=.400$ $p<0.01$).

VI. Sonuç ve Tartışma

Konuyla ilgili literatür incelenmiş ve bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmıştır.

1. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin hem toplamından hem de alt boyutlarından (cinsel benlik alt boyutu hariç) elde edilen puan ortalamaları arasında anlamlı derecede

farklılaşmalar olduğu görülmüştür. Araştırmada, bu farklılaşmaların kaynağı incelenmiş ve farklılaşmanın farklı sınıf düzeyleri arasında olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 1).

Öğrencilerin benlik gelişimi açısından önemli bir dönem olan ortaokul çağlarında hızlı bedensel değişime paralel olarak öğrencilerin benlik algılarında yaşa bağlı olarak sınıf düzeyinde farklılaşma olması beklenen bir sonuçtur. Özellikle 8.sınıf öğrencilerinin benlik puan ortalamalarının diğer gruplara de mesleki kararlar verilen bu dönem, aynı zamanda ergenliğin de (başta bedensel değişiklikler olmak üzere) beraberinde getirdiği uyum sorunları ve zorlanmalar ergenin benlik değerini etkilemektedir. Çocukluktan itibaren benlik değerinin oluşmasında çevrenin önemli etkisi, ergenlik yıllarında ayrı bir önem kazanmaktadır. Bu nedenle ergenin çevresinden algıladığı sosyal destek düzeyi daha sınıf düzeyine göre farklılaşabilmektedir. Bu araştırmada da 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde de (Karataş, 2012; Ünsar ve diğer., 2009; Kartal ve Çetinkaya, 2009) algılanan sosyal desteğin sınıf düzeylerine göre anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Bunun yanında Karataş (2012)'in ortaöğretim öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında yapılan karşılaştırmalarda; aileden, öğretmenden algılanan sosyal destek ile ölçeğin toplamından algılanan sosyal destek puanlarının sınıf düzeyi açısından farklılaştığı; arkadaştan algılanan sosyal destek puanlarının farklılaşmadığı görülmüştür.

2.Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin cinsel benlik puanlarının kızlar lehine anlamlı derecede farklılaştığı ancak ölçeğin toplamından ve diğer alt boyutlarından elde edilen benlik puan ortalamaları arasında farklılaşma olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin içinde buldukları gelişim döneminde cinsel kimlik dışında genellikle benzer yaşantılar geçiriyor olmaları (karşılaştıkları problemler, sahip oldukları ilişkiler, amaçlar, gelecek planları, günlük yaşamda benzer rutinlerinin olması) genel benlik düzeyleri açısından benzerlikler göstermelerini etkileyebilir. Benlik algısıyla ilgili literatür incelendiğinde, cinsiyete göre anlamlı farklılaşmaların olmadığı yönünde araştırmalara (Baybek ve Yavuz, 2005; Ayyash-Abdo ve Alamuddin, 2007; Saygın ve Arslan, 2009; Uyanık, 2000, akt.Kahriman ve Polat, 2003) rastlanmakla beraber, kızlar lehine sonuçları olan araştırmalara da (Güngör, 1989, akt.Kahriman ve Polat, 2003) rastlanmaktadır.

Bu araştırmada, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin toplamından, arkadaşlardan ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeyine ilişkin puan ortalamaları arasında ise erkekler lehine anlamlı farklılaşma olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 2). Araştırmanın yapıldığı örneklemin erkek kimliğinin daha desteklendiği, kız kimliğinin daha bastırıldığı, sosyo-ekonomik olarak düşük düzeyde bir bölgede olması araştırmada literatürdeki ilgili araştırmalardan farklı olarak algılanan sosyal destek düzeyinin erkekler lehine çıkmasını etkilemiş olabilir.

Algılanan sosyal destek düzeyiyle ilgili alanyazın incelendiğinde; cinsiyete göre anlamlı farklılaşmaların olmadığı yönünde araştırmalara (Ham ve diğer., 2005; Demirtaş, 2007; Çeçen, 2008) rastlanmakla beraber, daha çok kızlar lehine sonuçları olan araştırmalara (Saygın ve Arslan, 2009; Savi-Çakar ve Karataş, 2011; Banaz, 1992;

Kahrıman ve Polat, 2003; Elbir, 2000; Karataş, 2012; Arıcıoğlu, 2008; Kartal ve Çetinkaya, 2009; Yamaç, 2009; Allen ve Stoltenberg, 1995) rastlanmaktadır.

3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne (özel okul, devlet okulu) göre Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin genel benlik puan ortalamalarının özel okul öğrencileri lehine anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin aileden algılanan sosyal destek puanlarına ilişkin ortalamaların özel okul öğrencileri lehine olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 3). Araştırmada, hem algılanan sosyal destek düzeyinin hem de benlik puanlarının özel okul türünde öğrenci olanlarda daha yüksek çıkması aile içinde ve okul ortamında çocuğun algıladığı ilgi ile açıklanabilir.

Konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde okul türü (özel okul, devlet okulu) değişkenine göre yapılmış araştırma sonuçlarına rastlanmamakla beraber Kahrıman ve Polat (2003)'in yaptığı bir çalışmada, düz liseye giden ergenlerin algılanan sosyal destek puanları ve benlik saygısına ilişkin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. Öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim durumlarına göre Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin toplamından elde edilen puanlar arasında anlamlı derece farklılaşma olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 4 ve Tablo 5). Algılanan sosyal destek düzeyine ilişkin olarak bu araştırma sonucunda elde edilen bulgulara benzer bulgular elde edilen araştırmalara (Yılmaz, 2000; Kahrıman ve Polat, 2003) rastlanmakla birlikte, Kahrıman ve Polat, 2003 tarafından yapılan araştırmada benlik saygısı puan ortalamalarının annenin eğitim durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı da belirtilmiştir.

5. Öğrencilerin kardeş sayısına göre Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin toplamından elde edilen puanlar arasında anlamlı derece farklılaşma olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 6). Kardeş sayısının algılanan sosyal destek düzeyiyle ilişkisinin incelendiği bazı araştırmalarda (Elbir, 2000; Kahrıman ve Polat, 2003), bu araştırma bulgularından farklı olarak, kardeş sayısının fazla olduğu çocukların algıladıkları sosyal destek düzeyinin daha yüksek olduğu yönünde anlamlı farklılaşmalara rastlandığı görülmektedir. Palabıykoğlu ve ark. (1989)'nin yaptığı başka bir araştırmada ise çocuk sayısı fazla olan ailelerin evlilik çatışması yaşadıklarını ve bunun da ergenlerin kendini kabul düzeyini olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir.

6. Öğrencilerin algıladıkları başarı düzeylerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin toplamından aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılaşmalar olduğu görülmüştür. Bulgular incelendiğinde; sonuçların, kendisini yüksek ve orta başarı düzeyinde algılayan öğrenciler lehine olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 7). Başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin çevrelerinden gördükleri ilgi ve destek, hem algılanan sosyal destek düzeyini hem de benlik algısını olumlu yönde etkilemektedir. Konuyla ilgili literatüre de bakıldığında aile desteğine güvenen gençlerin okul başarısının arttığını ve arkadaşlardan yeterli sosyal destek alan ergenlerin etkili başatme yöntemleri geliştirdiklerini ve derslerde daha başarılı olduklarını vurgulayan araştırmalar (Şahin ve Güvenç, 1996; Kapıkıran ve Özgüngör, 2009; Cutrona ve ark.,

1994) olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Özkan (1987) da benlik saygısı yüksek olan ergenlerin, okul başarılarının da yüksek olduğunu bulmuştur.

Bunun yanında konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalarda (Yıldırım ve Ergene, 2003; Kapıkıran ve Özgüngör, 2009) algılanan aile sosyal desteğinin, akademik başarının bir yordayıcısı olduğu ifade edilmiştir. Başka bir araştırmada (Hutner 1972), sosyal desteğin akademik başarı üzerindeki olumlu etkilerinin, güdülenme ve öz yeterlilik üzerindeki olumlu etkileri yoluyla olduğu ifade edilmiştir (akt. Kapıkıran ve Özgüngör, 2009).

7. Öğrencilerin algıladıkları ailelerinin gelir düzeylerine göre Offer Benlik İmgesi Ölçeği ve Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin toplamından ve alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılaşmalar olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 8). Konuyla ilgili olarak literatür incelendiğinde ailelerinin gelir düzeyiyle algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişkileri olduğu bulgularan araştırmalara rastlanmaktadır. Kahrıman ve Polat (2003) tarafından yapılan bir çalışmada, ergenlerin ailelerinin aylık gelirleri ile aileden algılanan sosyal destek puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, ancak arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyi ve benlik saygısı ile ailenin gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir araştırmada (Elbir, 2000) ise ailelerinin aylık gelirleri yüksek olan lise 1.sınıf öğrencilerinin, ailelerinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilere göre aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuş ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır.

8. Öğrencilerin Offer Benlik İmgesi Ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından (cinsel benlik alt boyutu hariç) elde edilen puanlarla Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin toplamından ve alt testlerinden elde edilen puanlar arasında anlamlı derecede ilişkiler olduğu görülmüştür. Özellikle de öğrencilerin benlik imgesi puan ortalamalarıyla ve algıladıkları sosyal destek düzeyine ilişkin puan ortalamaları arasında pozitif yönlü, orta derecede, anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 9). Bazı araştırmalarda algılanan sosyal destek düzeyiyle benlik saygısı arasında anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Kahrıman ve Polat (2003), tarafından yapılan bir araştırmada, ergenlerin aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek düzeyi arttıkça benlik saygısının yükseldiği belirtilmiştir. Yılmaz (2000), Kutlu ve ark. (1997) ve Sever ve ark. (1993) yaptıkları araştırmalarda, kendi hemcinsleri ile arkadaşlık kurmada güçlük çekmeyen öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamaları yüksek bulunmuş ve aradaki farkların anlamlı olduğu saptanmıştır.

Kaynaklar

- Allen, S. F., & Stoltenberg, C. D. (1995). Psychological Separation of Older Adolescents and Young Adults From Their Parents: An Investigation of Gender Differences. *Journal of Consulting and Development*, 73, 542–546.
- Arıcioglu, A. (2008). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Arslan, Y. (2009). Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek İle Sosyal Problem Çözme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ateş, B. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal destek algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30.
- Ayyash-Abdo, H., & Alamuddin, R. (2007). Predictors of Subjective Well-Being Among College Youth in Lebanon. *The Journal of Social Psychology*, 147, 3, 265–284.
- Banaz, M. (1992). Lise Öğrencilerinde Sosyal Destek Kaynakları ve Stres İle Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baybek, H., & Yavuz, S. (2005). "Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi". *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14.
- Bruhn, J. G., & Philips, B. Y. (1984). "Measuring Social Support: A Synthesis of Current Approaches". *Journal of Behavioral Medicine*, 7, 150–170.
- Cutrona, C. E., Cole, V., Colangelo, N., Assouline, S. G., & Russel, D. W. (1994). Perceived parental social support and academic achievement: An attachment theory perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(2), 369-378.
- Çeçen, A.R. (2008). Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Ana baba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.
- Çevik, G.B., & Atıcı, M. (2009). Lise 3.sınıf öğrencilerinin benlik saygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6, 1.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adölesanlarda benlik saygısı. Uzmanlık Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Demirtaş, A.S. (2007). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek ve Yalnızlık Düzeyleri İle Stresle Başa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elbir, N. (2000). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eriş, Y., & İkiz, F.E. (2013). Ergenlerin benlik saygısı ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve kişisel değişkenlerin etkileri. *Turkish Studies*, 8(6), 179-193.
- Franco, N., & Levitt, M. J. (1998). The social ecology of middle childhood: Family support, friendship quality, and self-esteem. *Family Relations*, 47, 315-321.

- Güngör, A. (1989). Lise öğrencilerinde öz saygı düzeylerini etkileyen etmenler. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ham, L., Hayes, S.A., & Hope, D.A. (2005). Gender Differences in Social Support For Socially Anxious Individuals. *Cognitive Behaviour Therapy*, 34(4), 201–206.
- Kahriman, İ., & Polat, S. (2003). “Adölesanlarda Aileden Ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki”. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6.
- Kapıkıran, Ş., & Özgüngör, S. (2009). “Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri”. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 21-30. , 2009
- Karadağ, Ö. (2007). İlköğretim Besinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Sosyal Destek Kaynakları Açısından İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karataş, Z. (2012). “Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 19, 257-271
- Kartal, A., & Çetinkaya, B. (2009). “Yüksekokul Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Durumları ve Sosyal Desteği Etkileyen Faktörler”. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12), 3-20.
- Kutlu, Y., Buzlu, S., Sever, A.D., Batmaz, M., & Pektekin, Ç. (1997). İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin 4 yıllık eğitim süresi içindeki atılganlık düzeyi ve benlik saygılarının araştırılması. In: IV. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu; 10-12 Eylül; Kıbrıs, KKTC.
- Kuzgun, Y. (2002). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: ÖSYM Yayınlar
- Lackovic-Grgin, K., & Dekovic, M. (1994). “Pubertal status, interaction with significant others, and self-esteem of adolescent girls”. *Adolescence*, 29 (115), 691-701.
- Oktan, V. (2005). “Yalnızlık ve Algılanan Sosyal Destek Düzeyinin Ergenlerdeki Öfkenin Gelişimine Etkisi”. Marmara Üniversitesi, *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 183–192.
- Özkan, İ. (1987). Gençlerde benlik saygısı ile akademik başarı arasındaki ilişki. 23.Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi. İstanbul.
- Palabıyıkoğlu R., Evrengöl A., & Atakurt Y. (1989). *Nörotik Belirtileri Olan Ergenlerin Kendini Kabul Düzeyi İle Ana-baba tutumlarının İlişkisi*. XXV.Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları Türkiye Ruh Sağlığı ve Tedavi Vakfı Yayınları 1.Sayfa, Ankara, 306-312

- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1989). *Society and the adolescent self-Image*. (Revised ed.). Middletown, CT: Wesleyan University Press.
- Ross, L.T., Lutz, C.J., & Lokey, B. (1999). Perceived social support and attributions for failed support (PSPB.25.896-909).
- Savi-Çakar, F., & Karataş, Z. (2011). “Ergenlerin Yılmazlık Düzeyleri İle Algıladıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki”. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 36(387), 12-20.
- Saygın, Y., & Arslan, C. (2009). “Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi”. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 207 -222.
- Schmidt, N.B., Richey, J.A., & Fitzpatrick, K.K. (2006). “Discomfort intolerance: Development of a construct and measure relevant to panic disorder”. *Journal of Anxiety Disorders*, 20, 263–280
- Sever, A.D., Hotun, N., Sabuncu. H., & İşsever. H. (1993). İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Ruhsal durumlarının Araştırılması. *Hemşirelik Bülteni*, 7: 95-101.
- Şahin, D., & Güvenç, G.B. (1996). “Ergenlerde aile algısı benlik algısı”. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(38):22-32.
- Taysi, E. (2000). Benlik Saygısı, Aile ve Arkadaşlardan Sağlanan Sosyal Destek: Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turner, G. (1999). “Peer Support and Young People Health”. *Journal of Adolescence*, 22, 567-575.
- Ünsar, S., Kurt-Sadırlı, S., Demir, M., Zafer, R., & Erol, Ö. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeyleri ve Etkileyen Etmenler”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Walker, O.C., Jr., Gilbert A. Churchill, Jr., & Neil M. Ford. (1977). Motivation and Performance in Industrial Selling: Present Knowledge and Needed Research. *Journal of Marketing Research*, 14, 156-68.
- Yamaç, Ö. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek İle Stresle Başa Çıkma Stilleri Arasındaki İlişki. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yardımcı, K. F. (2007). İlköğretim Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek İle Öz-Yeterlik İlişkisi ve Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Yıldırım, İ. (1997). “Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliliği”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87.
- Yılmaz, S. (2000). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyi arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yörüköğlü. A. (1988). *Çocuk Ruh Sağlığı*. 14.Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.